

Nedelja, 9.10.2005

I pošlji prijatelju I natisni I

VZGOJA OTROK

Varnostniki "gasijo" zamujeno vzgojo

Meta •ernoga

MAG. ACO PROSNIK: "OSNOVNO SPORO•ILO DANAŠNJEGA •ASA JE, DA Z DELOM NE PRIDEŠ NIKAMOR, DA JE ŠPEKULACIJA ZANESLJIVEJŠA FORMULA!"



"Kakšnega otroka bi imeli? Pridnega, ubogljivega, takšnega, ki bi poslušal vsakega...?" Seveda, prav takšnega, kimajo starši. "Torej takšnega, po katerem bo lahko vsakdo hodil, ki bo stal kot kakšna cunja v kotu?" "No, takšnega pa seveda ne!" "Torej raje takšnega, ki bo v•asih zahteval kaj nemogo•ega, ki bo komu stopil na prste, ki bo kdaj pa kdaj kasneje svojemu šefu rekel, zdaj pa dovolj?" Mag. Aco Prosnik, direktor Svetovalnega centra za otroke, mladostnike in starše v Mariboru, na takšen nekoliko provokativen na•in spodbudi starše k razmišljanju o sodobni vzgoji otrok, predvsem pa o tem, kako razviti tisto pozitivno stran agresije, ki je v današnjih •asih še kako potrebna, in kako zatreti negativno agresivnost. Prav slednja je namre• med mladimi vse bolj prisotna in strokovnjaki, starši in drugi, ki so vklju•eni v vzgojo, ugotavljajo, da "gasilske" akcije, kot so varnostniki v šolah, nameš•anje kamer na vsak šolski hodnik in podobne nadzorne metode, niso u•inkovite. Nasilje se iz šol pa• preusmeri drugam: na cesto, igriš•e, v park, na ulico. Najsi se sliši še tako staromodno in obrabljeno, popolnoma v nasprotju s sodobnim mišljenjem, ki zahteva rešitev v istem

hipu, ko težava nastane, pa se še vedno vse za•ne pri vzgoji, je prepri•an mag. Aco Prosnik.

Agresivnost, izvirni greh kapitalizma

- Šolski obra•uni med vrstniki so že davno presegli spotikanje na hodnikih, ni• posebno nenavadnega ni ve•, •e u•enec grozi u•itelju ali se ga celo fizi•no loti. Kaj se dogaja, da so otroci in mladostniki vse bolj agresivni? So u•itelji izgubili vso avtoriteto?

"Mislim, da imajo u•itelji še kar nekaj avtoritete, po drugi strani pa smo bolj kot kadarkoli pozorni na

situacije, ko učitelj te ne uspeva ustvariti. Dejstvo pa je, da je šola danes prevzela del družinskih vzorcev. Ko so bile družine večje, ko je bilo otrok več, so se verbalni in tudi manjši fizični obračuni dogajali med domačimi otroki. V sami družini so ti dosegli določeno hierarhijo po moči, po starosti v družini, danes pa se je to preneslo v šolo. To pa je le eden od vidikov, drugi je ta, da so nekateri problemi resnično postali težko rešljivi. Šola na neopazen način spodbuja agresivnost s tem, ko spodbuja tekmovalnost, uinkovitost, storilnost, ne spodbuja pa tovarištva, upoštevanja drugega... In tu smo pri izvornem grehu kapitalizma!"

- Spremenile pa so se tudi vrednote in miselni vzorci. Tisti, ki so bili deležni še zadnjih korakov socializma, so še verjeli, da se z delom lahko kam pride. Danes so vzorci, ki jih dobivajo mladi, ravno nasprotni.

"Res je, te spremembe se zelo poznajo. Poglejte samo, koliko je poudarjanja bližnjic! Mediji nam jih vsak dan ponujajo v obliki nasvetov, kako hipoma uspeti, kako z nastopom na televiziji lahko postaneš milijonar, da lahko nastopiš v eni glasbeni oddaji in že prideš na Evrovizijo... Teh informacij je ogromno, poudarjajo samo dobro plat, torej to, da z malo dela lahko hitro uspeš. A prekrivajo drugo plat - da je za enim takšnih uspešnežev sto in več neuspešnežev. Teh pa se seveda ne kaže."

Privlačnost hitrih poti zaslužka

- Predstavljajmo si mladega v težkih socialnih razmerah, ki se trudi v šoli, pa ne pride nikamor in v bližini spozna "uspešnega" vrstnika, ki je kar tako čez noč obogatel, si kupil nov avtomobil ... Tudi to je verjetno povezano z agresijo.

"Pri socialno ogroženih skupinah je teh informacij, da je treba delati, da nekam prideš, zelo malo ali pa so še bolj nespodbudne: če še tako delam, nikamor ne pridem. Na drugi strani pa gledajo vrstnika, ki je z malo truda v hipu veliko zaslužil, denimo tako, da je nekajkrat nekam peljal heroin. To seveda vodi v privlačnost hitrih poti, saj je zelo malo informacij, da se s trdom lahko kaj doseže. Osnovno sporočilo današnjega časa je, da z delom ne prideš nikamor, da je špekulacija zanesljivejša formula, in agresija je seveda posledica. Žal."

- Kaj torej lahko družba naredi, da bo te vzorce spremenila? Kje vidite rešitev?

"Družina sama teh novih, zahtevnih situacij ne bo zmogla oziroma bodo povsem same zmogle samo izjemne družine. Zato bi morali ustvariti več družbene podpore in nadomestiti vloge, ki jih je v družini vse manj ali premalo. Ena najpomembnejših stvari pri tem je razvoj mentorstva - ne le v osnovni, tudi v srednji šoli in na fakulteti. Tu nikakor ne mislim na svetovalnice, posvetovalnice, ampak na sistem, ki bo v veliki meri na sodoben način nadomestil prejšnji sistem solidarnosti. V civilni družbi se morajo razviti prostovoljstvo, sodobne oblike solidarnosti."

Sodobni načini vzgoje

Prav zaradi teh vzorcev pa je vzgoja danes še toliko težja in ima kljub vsemu še vedno

nenadomestljivo vlogo, tudi pri nadzorovanju agresivnosti, so poudarili strokovnjaki na seminarju Sodobne vzgojne dileme, ki je pred dnevi v okviru Rotary kluba Lenart-Slovenske gorice potekal v gradu Hrastovec. V eni od raziskav so tako primerjali dve skupini staršev oziroma otrok. V prvi so bili tisti, ki so imeli nad svojimi otroki slab nadzor in se je njihov pogovor, •e karikiramo, za•el in kon•al z ugotovitvijo, da je bilo v šoli dobro. V takšnih družinah, kjer je nadzor šibek, pa so navadno reakcije, ko otrok kaj "ušpi•i", ko naredi kaj nenavadnega, precej bolj burne - od verbalnega do fizi•nega kaznovanja. "Pokazalo se je, da so otroci iz takšnih družin veliko bolj razdiralni, bodisi navzven bodisi do sebe. Pri drugi skupini, torej pri tistih, kjer so imeli starši dober vpogled v to, kaj se z otrokom v resnici dogaja, se je pokazalo, da ni prišlo do ekstremnega kaznovanja ne glede na otrokov ,greh'. Posledi•no pa so bili tudi otroci navzven in do sebe manj agresivni," je dejal mag. Aco Prosnik. Poudaril je, da je pri vzgoji najpomembnejše jasno in odlo•no sporo•ilo, da to, kar je otrok naredil, ni prav, vendar prva reakcija ne sme biti burna, treba jo je preusmeriti, umiriti, šele tako se lahko otrok umiri in pogovor usmeri nazaj na pravo pot. Druga, prav tako pomembna stvar pa je nadzor. "Tu ne mislim na kamere v straniš•ih in varnostnike. Popoln nadzor imajo starši lahko le nad dojen•kom. Nato v vrtcu pri•akujejo, da imajo vzgojiteljice popoln nadzor. Potem gre otrok v šolo, kjer pa se nadzor temeljito spremeni. Totalnega nadzora ne more biti ve•. Med odmori je skupina otrok sama, po svoje si oblikuje •as, otrok gre sam v šolo in nazaj. Kako torej izvajati nadzor? Predvsem tako, da si starši lahko odgovorijo na tri pomembna vprašanja: kje je otrok, s kom je in kdaj pride. Vedeti mora torej, kakšen je njegov življenjski prostor, na katerem igraš•u se zadržujejo po šoli, kdo so njegovi prijatelji, skratka, sledimo njegovemu življenjskemu okolju," pravi mag. Aco Prosnik.

Otrok, sprejet z vsemi napakami

Helidor Cvetko, psiholog, psihoterapevt in supervizor iz Svetovalnega centra Maribor, pa je prepri•an, da so stebri u•inkovite vzgoje še vedno trije. Prvi je stabilnost in varnost. "Seveda ne poznam starša, ki ne bi imel rad svojega otroka. A pomembno je, da otrok •uti, da je sprejet takšen, kot je, tudi z vsemi napakami, ne pa da je sprejet le tedaj, ko dosega naša pri•akovanja, ko je uspešen v šoli in še kje drugje. To ne pomeni, da toleriramo, •e otrok kaj ,ušpi•i'. Ne. Povedati mu moramo, da to, kar je po•el, ni bilo prav. A vedeti mora tudi, da je kljub temu naš, da je dober. Veliko je primerov, ko starši iš•ejo svoje otroke, saj se ti ne upajo domov, •e imajo ob•utek, da so naredili nekaj narobe, •e niso dosegli pri•akovanj svojih staršev," pravi Helidor Cvetko. Drugo, "kraljevsko" pravilo vzgoje je doslednost. "•e starši obljubijo nagrado ali dolo•ijo kazen, naj se tega tudi v resnici držijo. A ne le en starš, oba, po možnosti pa še stari starši in vsi tisti, ki pri otrokovi vzgoji tako ali druga•e sodelujejo! Ena od zelo pomembnih vrednot, morda za naš •as še toliko bolj, pa je navajanje na delo, na skrb zase in za druge. Že leto in pol star otrok lahko odnese skodelico z mize, kaj vse šele zmore pet- ali desetletni otrok! •e ga na to ne navajamo, tega ne bo po•el. Kako naj ve, da lahko hitro te•e, •e mu ni treba te•i?" ponazori Helidor Cvetko primere, ko nekateri starši danes nimajo •asa •akati, da si otrok sam zaveže •evlje, ker predolgo traja in mu jih raje zavežejo sami. "Prav to, da otroka ne navadimo delati vsakdanjih stvari, pa lahko privede kasneje v položaj, ko mladostnik kon•a šolo, a ne dobi službe v svojem poklicu. Potem se mu sesuje svet, saj ima ob•utek, da ni• drugega ne zna. Prav zato je ob•utek koristnosti eno osnovnih pravil in delo ena od redkih stvari, ki vodi do zadovoljstva," je v tri najpomembnejše stebre sodobne vzgoje prepri•an Helidor Cvetko.

[Vaš komentar na članek](#) 

Copyright Dnevnik 2005 (C)
